

**Bijlage 3 bij Raadsinformatiebrief dashboard Jeugd Wassenaar 2022
Zaaknummer Z/23/076054/353104**

Toelichting dashboard jeugdhulp Wassenaar 2022

In deze bijlage geven wij toelichting op de cijfers in het dashboard jeugdhulp Wassenaar 2022 en de ontwikkelingen van de kosten in 2022. De cijfers betreffen met een selectie van de regionaal ingekochte jeugdzorgproducten het overgrote deel van de totaalkosten van regionaal ingekochte tweedelijns jeugdhulp.

Wat opvalt is dat het totaal aantal unieke cliënten lijkt te stabiliseren, waaruit we kunnen opmaken dat de inspanningen die we hebben gedaan effect hebben gehad, met name het verder verstevigen van het lokale, preventieve veld. Dit neemt niet weg dat de totale uitgaven voor jeugdhulp gestegen zijn. Het totaal aan kosten voor ambulante hulp en jeugd-GGZ lijkt in Wassenaar sinds 2021 enigszins te stabiliseren. De kosten voor andere, zwaardere categorieën jeugdzorg, zoals de jeugdbescherming en verblijf, zien we stijgen en daarmee ook de totale kosten, wat mogelijk wordt veroorzaakt door enkele zeer complexe gevallen (zie tabel op laatste pagina). Desondanks is het jeugdhulpgebruik lager dan het landelijke gemiddelde en met Midden-Delfland het laagste ten opzichte van de gemeenten in regio Haaglanden¹.

Met het Sociaal Team Wassenaar zetten we in op een krachtig preventief lokaal veld, onder andere door het ontwikkelen van een toegang die ook zelf hulp biedt. Tevens is de jeugdhulp bij de huisartsen met de praktijkondersteuner jeugd effectief en geborgd. Hiermee voorkomen we dat veel jeugdigen een zwaar dossier opbouwen in de gespecialiseerde jeugdzorg, dan wel dat zij een stempel krijgen waar zij op latere leeftijd last van hebben.

De effecten van de lokale maatregelen jeugdhulp in Wassenaar zullen na enkele jaren, na verdere ontwikkeling en inbedding, nog beter zichtbaar zijn in de cijfers van het dashboard.

Leeswijzer dashboard

Bij het lezen van de tabellen en bijbehorende toelichting is het belangrijk om te weten dat:

- De tabellen, tenzij anders omschreven, de geïndiceerde jeugdzorg betreffen, ook wel tweedelijns of specialistische jeugdzorg genoemd. Deze zorg betreft de jeugdhulp die regionaal is ingekocht door het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (SbJH) namens de H10-gemeenten binnen jeugdhulpregio Haaglanden.
- In het dashboard zoals dat nu voorligt, wordt ingegaan op het belangrijkste en grootste deel van de geïndiceerde jeugdhulp, namelijk de regionaal ingekochte jeugdhulp en jeugdhulp verstrekt via persoonsgebonden budget (PGB). De kosten vanuit landelijk en lokaal ingekochte jeugdhulp zijn hierin niet meegenomen. De totale lasten voor jeugd in 2022 bedroegen € 7.644.000, uitgesplitst in onderstaande tabel.

¹ CBS jeugd, tweede halfjaar 2022: in Wassenaar had 8,6% van de jongeren jeugdhulp ten opzichte van 10,9% in Nederland en 11% in regio Haaglanden (www.waarstaatjegemeente.nl)

Inzet vanuit gecontracteerde aanbod regio Haaglanden	5.253.000
Inzet via Persoonsgebonden budget (PGB)	157.000
Inzet vanuit lokale maatwerkovereenkomsten	357.000
Inzet vanuit landelijk gecontracteerd aanbod	120.000
Totaal	5.887.000
Overige kosten jeugdhulp (zoals personele lasten, lasten jeugdteam, bijdrage servicebureau)	1.757.000
Totaal kosten jeugdhulp 2022 (taakveld 6.72 en 6.82)	<u>€ 7.644.000</u>

- De verschillende lokale jeugdhulporganisaties (nog) niet in eenzelfde registratiesysteem werken en in andere systemen dan de tweedelijns jeugdhulpaanbieders, waardoor het niet mogelijk is om deze gegevens te verwerken in het dashboard.
- Sinds januari 2021 is in de contracten opgenomen dat declaraties voor jeugdzorg binnen uiterlijk zes maanden ingediend moeten zijn door de aanbieders, sinds januari 2022 wordt hierop controle uitgevoerd door het SbjH. Hierdoor hebben we sneller een correct overzicht van de daadwerkelijk geleverde zorg. We vragen aan aanbieders hun interne administratieve processen kritisch te bekijken zodat we zicht krijgen op wat daadwerkelijk nodig is en/of geleverd wordt. Declaraties voor het jaar 2022 kunnen nog tot 1 juli 2023 worden ingediend.
- In de toelichting nog geen evidente verklaring kan worden gegeven voor de ontwikkelingen die zijn genoemd. Mogelijke oorzaken die wij als gemeente zien in opvallende stijgers of dalers zullen we toelichten. Voor evidentie van deze verklaringen is echter nader uitgebreid kwantitatief en kwalitatief onderzoek nodig zowel op lokaal als regionaal niveau binnen de jeugdhulpregio Haaglanden.

Toelichting dashboard

Tabel 1: Totale kosten geïndiceerde jeugdhulp

- Op basis van de huidige gegevens zijn de kosten voor de tweedelijns jeugdhulp in 2022 afgerond € 5.000.000. De kosten zijn met ongeveer € 600.000 gestegen ten opzichte van 2021. Dit kan - de indexering van de tarieven buiten beschouwing gelaten -, een resultaat zijn van de toegenomen complexiteit van de hulpvragen, maar het kan ook een na-effect zijn van de coronamaatregelen (zoals uitgestelde zorg wegens de lockdowns).

Tabel 2a t/m 2i: Kosten per productcategorie

- De totale kosten voor ambulante jeugdhulp, crisishulpverlening en jeugdreclassering zijn gedaald ten opzichte van 2021, wat deels samenhangt met de daling in het aantal unieke cliënten. De reden hiervoor kunnen de maatregelen in het lokale veld zijn, waaronder de praktijkondersteuner jeugd bij de huisartsen en de sterkere inzet van jeugdhulp vanuit de toegang.
- De totale kosten voor jeugd GGZ, jeugdhulp met verblijf en dagbehandeling zijn gestegen ten opzichte van 2021. Een Mogelijke verklaring hiervoor is de toenemende complexiteit van problematiek die deels voortkomt uit corona, maar ook vanuit de maatschappelijke prestatiedruk en stigmatisering. De kosten voor kindergeneeskunde stijgen sinds 2018 gestaag, echter, deze kosten betreffen slechts 1% van het totaal. Dit is inherent aan de

stijging van de jeugd GGZ de voorgaande jaren, immers, bij veelvoorkomende GGZ-classificaties als ADHD of ADD worden medicijnen (incl. controle) voorgeschreven, wat onder kindergeneeskunde gedeclareerd wordt.

- De totale kosten voor jeugdbescherming zijn gestegen. Jeugdbescherming wordt ingezet wanneer er een kindbeschermingsmaatregel (ondertoezichtstelling of voogdij) is uitgesproken door de kinderrechter, en wordt uitgevoerd door de gecertificeerde instellingen. Een mogelijke oorzaak van de stijging in kosten kan zijn de inzet van extra jeugdbeschermers en de verlaging van de caseload. Deze maatregelen zijn ingezet naar aanleiding van de schrijnende situatie in de jeugdbescherming² en komen onder andere voort uit de Verbeterplannen Jeugdbescherming die zijn opgesteld.
- De totale kosten voor het preventief justitieel kader zijn gestegen. Trajecten die in het preventief justitieel kader worden ingezet, zijn bedoeld om het aantal en de duur van jeugdbeschermingsmaatregelen terug te dringen. In deze trajecten trekken het lokale jeugdteam en gecertificeerde instellingen regelmatig met elkaar op. Met name door de implementatie van het programma Beter Samenspel³ proberen we in te zetten op vermindering van het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen. Het feit dat de kosten voor het preventief justitieel kader zijn toegenomen kan erop duiden dat de kosten voor jeugdbescherming minder hard gestegen zijn, en de kosten voor crisishulpverlening gedaald ten opzichte van 2021.

Tabel 3 en 4: Aantal cliënten

- Het totaal aantal unieke cliënten met een indicatie voor tweedelijns jeugdhulp is in 2022 licht gedaald ten opzichte van een jaar eerder. Een mogelijke verklaring kan de inzet van de praktijkondersteuner GGZ jeugd (poh jeugd) zijn. In 2022 heeft de poh jeugd namelijk 56 van de 114 (49%) van de trajecten afgesloten zonder verwijzing naar eerste- of tweedelijns jeugdhulp (zie ook bijlage 4 Preventie en jeugdhulp Wassenaar). Een andere mogelijke verklaring is dat we aan de regionale ontwikkelafdelingen jeugdhulp met de gecontracteerde aanbieders afspraken hebben gemaakt over het richtinggevend kader en de bestedingsruimte. Daarbij is de uitvoering steeds kritischer in de afweging of de zorgvraag binnen de jeugdwet of een aanpalende wetgeving valt. Voornamelijk de maatregel vanuit de Hervormingsagenda jeugd, namelijk het inperken van de reikwijdte van de Jeugdwet door het Rijk, lijkt noodzakelijk om er scherper te sturen om niet alle hulp meer te vergoeden vanuit de Jeugdwet, maar ook vanuit aanpalende wetgeving (zoals ouderproblematiek die oorzakelijk is aan jeugdhulpproblematiek).
- Het aantal cliënten met ambulante jeugdhulp, jeugdhulp met verblijf (incl. behandeling) en jeugdreclassering is gedaald ten opzichte van 2021. Landelijk wordt er hard gewerkt aan jeugdhulp zo thuis als mogelijk en daarmee het terugdringen van het aantal (gesloten) plaatsingen van jeugdigen.
- De extra investeringen in de gedwongen, justitiële jeugdhulp, naar aanleiding van de schrijnende situatie in de jeugdbescherming, zijn mogelijk de oorzaak van de stijging van het aantal cliënten en de kosten voor jeugdbescherming. Ook de toename van de complexiteit van jeugdhulp, die met name gezien wordt als na-effect van de coronapandemie, kan oorzaak zijn van de toename van het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen.

Tabel 5 en 6: Gemiddelde kosten per cliënt

- Een opvallende stijging zit in de gemiddelde kosten per cliënt voor de categorie jeugdhulp met verblijf (incl. behandeling). Deze stijging kan inherent zijn aan een langere duur van residentiële trajecten naar aanleiding van toegenomen complexiteit van problematiek en dus intensiviteit van de hulp, ondanks het afgenomen aantal cliënten in deze categorie.

² Zie ook raadsinformatiebrief z/22/7036/321176 d.d. 25 oktober 2022 en de signaalbrief van Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd d.d. 9 september 2022 ([Signaalbrief+toezicht+jeugdbeschermingsketen.pdf](#))

³ [Beter Samenspel - SBJH](#)

- De gemiddelde kosten per cliënt voor jeugdbescherming zijn licht gedaald, terwijl het aantal unieke cliënten in de jeugdbescherming een stijging laat zien. Een verklaring hiervoor kan zijn dat er meer vanuit het preventieve justitiële kader is ingezet, waardoor de jeugdbeschermingstrajecten korter duren.
- De gemiddelde kosten per cliënt van een aantal van de productcategorieën zijn gedaald ten opzichte van 2021. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de kosten voor de tarieven beter uitgesplitst kunnen worden door het Servicebureau jeugdhulp Haaglanden, waardoor de tarieven voor sommige producten lager zijn geworden.

Tabel 7 en 8

- Het aantal cliënten met een indicatie jeugd GGZ is gestegen, evenals de kosten jeugd GGZ. Onder basis GGZ hulp wordt enkelvoudige behandeling verstaan, bijvoorbeeld cognitieve gedragstherapie of omgaan met druk gedrag, spanningen etc. Van specialistische GGZ is bijvoorbeeld sprake als de behandeling zich richt op een jeugdige met een classificatie zoals behandeling van/bij autisme, depressie. Hoog specialistische GGZ behandeling wordt ingezet bij zeer ernstige gedragsproblematiek, zoals voor jeugdigen met ernstige traumaproblematiek, eetstoornissen, suïcidegedrag. Uit tabel 7a valt te lezen dat de totale kosten voor hoog-specialistische jeugd GGZ zijn gedaald, terwijl de totale kosten voor specialistische jeugd GGZ weer zijn gestegen ten opzichte van 2021. Ook de totale kosten voor basis jeugd GGZ zijn gestegen. Dit kan te maken hebben met de arbeidsmarktproblematiek, waardoor er te weinig zorgpersoneel beschikbaar is in de hoog specialistische zorg en hierom cliënten naar specialistische jeugdzorg worden verwezen, totdat er een plekje voor hen beschikbaar is in het hoog specialistische circuit. Hierdoor raakt de keten verstopt en ontstaan er wachtlijsten. Een andere mogelijke verklaring voor de opvallende verschuiving is de overgang naar een ander registratiesysteem en de standaardisering van productcodes, waardoor er binnen de (registraties van) producten verschuivingen plaatsvinden.
- Persoonsgebonden Budget (PGB) kan verstrekt worden als jeugdige en/of ouders met een indicatie voor jeugdhulp gemotiveerd gebruik willen maken van een jeugdhulpaanbieder die niet gecontracteerd is binnen regio Haaglanden. PGB kan ook verstrekt worden indien er jeugdhulp nodig is waarvoor er binnen de regio geen contracten zijn. Zo kan bijvoorbeeld vaktherapie ingezet worden naast en op advies van een jeugdhulpbehandeling door een gecontracteerde jeugdhulpaanbieder. Het totaalbedrag aan verstrekte PGB's is gestegen ten opzichte van 2021, maar niet tot het niveau van 2020. Van het totaal toegekende PGB is ongeveer 71% (€ 162.000) verzilverd.

Regionale ontwikkelingen 2022

De regionale trends en ontwikkelingen zijn omschreven in de bijlage Regiovisiemonitor jeugdhulp 2022. Vanuit de actielijnen op de regionale ambities (Uitvoeringsplan jeugdhulp Haaglanden) sturen we op deze ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen zijn ook zichtbaar in de data zoals gepresenteerd in het dashboard jeugd. Hieronder enkele voorbeelden:

- De regionale ambitie 'Kinderen groeien zo thuis mogelijk op', waarbij in 2022 de focus vooral heeft gelegen op de omvorming van de gesloten jeugdhulp, omdat dit het meest af staat van zo thuis mogelijk wonen én omdat de urgentie groot was. Dit is ook terug te zien in de Regiovisiemonitor Jeugdhulp Haaglanden waarbij het aantal unieke jeugdigen met verblijf in 2022 in de jeugdhulpregio Haaglanden is afgenomen. Ook in de gemeente Wassenaar is het aantal unieke cliënten met jeugdhulp verblijf (incl. behandeling) afgenomen, zie tabel 4c van het dashboard.
- De ontwikkelingen op het gebied van jeugdbescherming door extra investeringen, en voorafgaand hieraan de noodsituatie. In 2021 stond de jeugdhulpregio Haaglanden onder verscherpt toezicht van de inspectie en onder interbestuurlijk toezicht door het Rijk. Het uitgangspunt blijft: zo min mogelijk jeugdbeschermingsmaatregelen door een zoveel mogelijk preventieve, gezinsgerichte en integrale aanpak van de (dreigende) onveiligheid. Hiermee sluit de Regiovisie aan bij de zogeheten 'beweging naar 0' maatregelen en uithuisplaatsingen. Uit de regiovisiemonitor van 2022 blijkt dat in de jeugdhulpregio

Haaglanden het aantal jeugdigen in jeugdbescherming is afgenomen, evenals het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen. In de gemeente Wassenaar is het aantal jeugdigen met jeugdbescherming toegenomen, echter, het gaat om een lichte stijging van vier trajecten, zie tabel 5, pagina 5 van het dashboard.

- De toenemende wachtlijstproblematiek. Naast ontwikkelingen van de afgelopen jaren, zoals bezuinigingen, de coronapandemie en hoog ziekteverzuim, is er nu ook sprake van krapte op de arbeidsmarkt. Jeugdhulpaanbieders hebben problemen om voldoende personeel te behouden en vacatures in te vullen. Ook hierdoor ontstaan extra wachttijden. Echter, de veranderende zorgvraag die ontstaat wegens onder andere de toename van complexiteit van de problematiek, draagt ook bij aan een toename van de wachtlijsten en het verstopt raken van de keten.
- De toename van het jeugdhulpgebruik van de afgelopen jaren lijkt over de gehele regio te stabiliseren, ook in Wassenaar. Maar de uitgaven per cliënt nemen nog steeds toe vanwege onder andere een stijgende complexiteit, vooral na corona, weinig doorstroommogelijkheden en afschaalmogelijkheden wegens wachtlijsten et cetera zoals eerder benoemd).
- Het programma Beter Samenspel voor veilig opgroeien (BSS) is inmiddels al enkele jaren bekend in de regio Haaglanden als de werkwijze waarin de GI en het lokale team samen optrekken rondom casuïstiek waar veiligheidsvraagstukken spelen. Het doel van dit programma is om de samenwerking tussen de lokale teams en de GI's te intensiveren, kinderen duurzaam veilig te laten opgroeien én de hoogste kwaliteit bieden voor kinderen die hierin gevaar lopen waardoor beschermingsmaatregelen voorkomen kunnen worden. Dit is ook terug te zien in de Regiovisiemonitor met een daling van het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen in de regio Haaglanden.

Lokale ontwikkelingen

Naast regionale ontwikkelingen en trends, hebben we ook te maken met een aantal lokale ontwikkelingen:

- In bijlage 4 geven we een overzicht van de data en stand van zaken van de lokale maatregelen jeugd in Wassenaar, die middels het raadsbesluit van 1 april 2021 (Z/21/050807/231370) zijn aangenomen om de overschrijdingen op de jeugdhulp om te buigen. In deze bijlage wordt ingegaan op de afzonderlijke maatregelen om het lokaal veld te versterken en stevig in te zetten op preventieve hulp dichtbij huis. Met de inzet van deze lokale maatregelen proberen we het gebruik van lichtere zorgproducten te stimuleren. Denk hierbij vooral aan de inzet van kortdurende basis GGZ-begeleiding van de poh jeugd en de lichte jeugdhulp (zoals intensieve ambulante gezinsbegeleiding) die thans beschikbaar is binnen het CJG en welke verder versterkt vorm wordt gegeven met de oprichting van het Sociaal Team Jeugd.
- De eerste vier maanden na het afschaffen van de coronamaatregelen in maart 2022 was er een piek bij de poh's jeugd, waarin zij meer pubers dan voorheen zagen met autismeverwante klachten, stress, somberheid en angstklachten. De meeste hulpvragen van zowel kinderen, jeugdigen als ouders en opvoeders gaan over prikkelgevoeligheid, concentratieproblematiek, ADHD- en traumaklachten, maar we zien ook dat na corona de hulpvragen complexer zijn geworden. Verder valt op dat steeds meer expats zich melden met hulpvragen. De poh's jeugd verwijzen deze doelgroep, indien er meer begeleiding nodig is dan de poh jeugd kan bieden, waar mogelijk naar zelfstandige praktijken. De problematiek onder kinderen van expats lijkt vooral gestoeld op het ontheemd zijn van een vaste plek en de onduidelijkheid over de toekomst. Dit uit zich in eenzelfde soort klachten zoals prikkelgevoeligheid, somberheid en angst als bij onze eigen minderjarige inwoners.
- In tabel 3b van het dashboard jeugd kunnen we een lichte daling zien van het aantal unieke cliënten. Dit is mogelijk te linken aan een sterker preventief lokaal veld, waardoor verwijzing naar specialistische tweedelijns jeugdhulp kan worden voorkomen. Ook uit de regionale cijfers zoals weergegeven in de Regiovisiemonitor komt het algemene beeld naar voren dat de stabilisatie van het aantal cliënten doorzet.

- De meest complexe jeugdhulptrajecten zijn de kostbaarste jeugdhulptrajecten. Deze zijn niet in het dashboard weer te geven. Hieronder in de tabel zijn de cliënten met de kostbaarste jeugdhulptrajecten uitgesplitst naar de top 5 en top 20 en naar de drie jeugdhulpcategorieën met de hoogste totale en gemiddelde kosten. Dit relatief kleine aantal cliënten zorgt vanwege (zeer) complexe problematiek voor een groot deel van de kosten.

Product	20 duurste JH-trajecten totaal	20 duurste JH-trajecten gemiddeld	5 duurste JH- trajecten totaal	5 duurste JH-trajecten gemiddeld
Alle	€ 1.831.000	€ 91.500	€ 740.000	€ 148.000
jGGZ	€ 540.500	€ 27.000	€ 236.000	€ 47.000
Ambulante jeugdhulp	€ 894.500	€ 45.000	€ 342.000	€ 68.500
Jeugdhulp met verblijf	€ 861.000	€ 43.000	€ 428.000	€ 85.500